HalmstadBudet

Ett nyhetsbrev till Gamla Halmstads medlemmar Årg. 11 Nr 1/2015

Välkommen till vårmöte "Idéer kring Bastionen"

Det var då – 1982
Ingegerd Sahlström

Idéer kring Bastionen och Norre Katts park
Pensionärsuniversitetet, Sonja Bjärudd och Jan Sjöström

Alliansens syn på Bastionens framtid
Henrik Oretorp

Socialdemokraternas syn på Bastionens framtid
Anders Rosén

Frågestund och diskussion

Torsdagen den 16 april kl 18.30
Immanuelskyrkan, Strandgatan 20

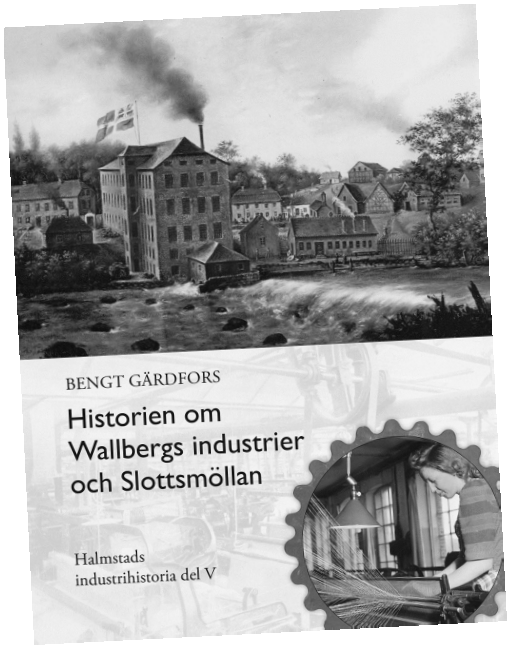

Ny bok om Halmstads äldsta industri

"Historien om Wallbergs industrier och Slottsmöllan" kommer att presenteras på Gamla Halmstads vårmöte.

Författaren och industrihistorikern Bengt Gärdfors har forskat i Wallbergs rikhaltiga företagsarkiv, vilket resulterat i en bok om en 150-årig historia som aldrig belysts tidigare. Boken är del fem i Gamla Halmstads skriftserie om stadens industrihistoria.

Slottsmöllan är historisk mark i Halmstad. Här vid Nissans strand låg ursprunget till vår stad innan dess inbyggare etablerade sig vid nuvarande läget. Det forsande vattnet gav länge kraft åt en kvarn, och när industrialismen nådde Halmstad togs platsen tillvara för fabrikstillverkning i allt större skala.

Wallbergsföretagen grundades år 1823 och var under lång tid Halmstads och södra Hallands största företag. Bolagen var framför allt kända för sin omfattande textilindustri, men tegelbruk,

Fortsättning på nästa sida…….

kraft och jordbruk var också betydande delar av verksamheten. Under 1960- och 1970-talen drabbades Wallbergs hårt av textilkrisen, vilket medförde att den huvudsakliga verksamheten, textil, såldes ut eller lades ner.

Eftersom Wallbergs var en stor arbetsplats har generationer Halmstadbor haft en nära koppling till företaget. De gamla lokalerna inrymmer numera en mängd företag och verksamheter, till exempel Friskis och Svettis, varför många av dagens Halmstadbor också har en relation till Slottsmöllan.

Stefan Gustafsson

Bastionen - goda ambitioner som slog fel

Norre Katts park har en stor plats i Halmstadbornas hjärtan och många sörjer fortfarande att den vackra restaurangen revs 1961. ”Nyktran” mötte samma öde 1962 medan Rotundan från 1865 står kvar.

Hallandsposten frågade 1965 runt bland Halmstadbor om vilka idéer de hade om framtiden för parken. Det föreslogs bland annat ny sommarrestaurang, musikpaviljong, simhall, flytt av Mellgrenska huset till parken, konstmuseum och bilgarage under Bastionen. Det sistnämnda förslaget diskuterades i byggnadsnämnden! Holger Blom, arkitekt och stadsträdgårdsmästare i Stockholm fick i uppdrag att utarbeta ett förslag som skulle anknyta till den historiska funktionen som försvarsverk. Hans förslag antogs. ”Grävskopor och caterpillars huserar vilt i den historiska myllan”, skriver HP 1971-01-27. ”Ett befästningsverk på krönet är planerat, en byggnad som kommer att fungera som allaktivitetshus. Hela projektet beräknas ta fem år att genomföra och iordningställande av Norre Port och vallarna ingår.”

Det råder stor skepsis bland Halmstadborna. Folk är rädda för att ombyggnaderna ska bli så genomgripande att parken ”skadas i själen”. HP skriver 1971-06-22: ”Intresserade åskådare har i ett drygt år kunnat följa rekonstruktionen av den gamla 1600-talsbastionen Norre Katt. Säkert ställer sig många undrande till vad som hittills har åstadkommits där: en gräsbevuxen vall med gjuten betongmur och trappa.”

1976-06-23 skriver HP: ”Arbetet började för sju år sedan. Danskarna byggde hela befästningsanläggningen runt Halmstad på sju år, 1598-1605.” Den 1 juli 1976 var det dags för invigning. Hela projektet, som även omfattade restaurering av Norre Port och betydande schaktningar för att återskapa den ursprungliga formen på Norre Katt kostade mellan 4 och 4,5 mkr och motsvarar i dagens penningvärde ca 21,6 mkr enligt Riksbankens databas Historisk monetär statistik.

Invigningstalarna, kommunråden Sven Johansson och Gösta Gustavsson, betygade sin glädje över att Norre Katts ”ansiktslyftning” blivit så lyckad. Ett gammalt befästningsverk hade nu blivit en träffpunkt för Halmstadborna, menade de (HP 1976-07-02).

Tanken med projektet var förstås god – att återknyta till historien och samtidigt skapa en mötesplats. Men evenemang kommer inte till av sig själva, och människor lockas inte att besöka en så svårtillgänglig och tråkig plats. Så har Bastionen stått där i snart 40 år, mest till förargelse, och ingenting genomgripande har gjorts för att komma tillrätta med misslyckandet.

Kerstin Wedin
Foto: Christel Ek

Senaste tiden har det varit en engagerad debatt i Göteborg om bevarandet av kranarna från Götaverken. Precis som i Halmstad ses dessa som en symbol för sjöfartsstaden med hamn och varv. Samma bevarandedebatt är redan förd i Halmstad med resultatet att en kran är räddad och nu har blivit renoverad. Halmstad har därmed fått en symbol som minner om hamnverksamheten som förr gick hela vägen upp till Österbro. Föreningen Kranens Vänner driver nu verksamheten runt kranen på ett föredömligt sätt, låt oss hoppas man lyckas lika bra i Göteborg.

I vår tänker Gamla Halmstad sätta Bastionen i fokus. I augusti förra året kunde man läsa i Hallandsposten att politikerna i samhällsbyggnadsutskottet var positiva till att ge en restaurangägare i Halmstad ett 10-årigt hyresavtal av östra valvet som ligger inne i den nuvarande bastionkullen. Ett sådant avtal skulle sätta stopp för en öppning mellan Norre torg och Norre Katts park i minst 10 år och antagligen för betydligt längre tid.

Bastionkullen har inget historiskt värde utan byggdes upp på 1970-talet i syfte att skapa en friluftsscen och en servering i området.

Ordföranden har ordet

Men ganska snabbt minskade intresset för verksamheterna och nu har de stått i stort sett tomma i många år. Bastionen är nu istället ett hinder som delar av staden och Norre Katts park. Den betongkonstruktion som var modern på 1970-talet har mist all sin charm, om den någonsin har haft någon sådan. Den ses nu endast som tråkig och ful, och beskrivs av många som en skamfläck för Halmstad. Det är därför svårt att förstå politiker som vill låsa fast Bastionens nuvarande utseende i minst 10 år till. I Halmstad kommuns framtidsplan 2030 skriver man "Norrut längs Nissan invid Norre Katts park ligger Hallands konstmuseum. Även detta område behöver utvecklas och via Bastionen knytas samman med centrum." Det bästa sättet att förverkliga detta måste ju vara att öppna upp för en siktlinje från Norre Torg i centrum så man därifrån ser genom Norre Katts park bort till Hallands konstmuseum.

Förra våren fanns stora fina lökplanteringar i Norre Katts park, tänk så många fler besökare som hade lockats in i parken om man hade kunnat se dessa från Norre Torg.

Gamla Halmstad kommer att ägna vårmötet till att ge er lite visioner om Bastionen och diskutera dess framtid.

Sven Johansson

Norre Katts park

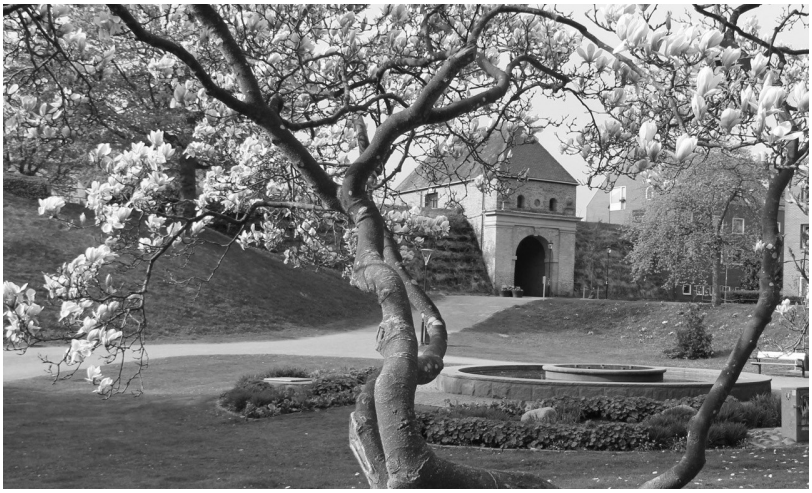

Bild från Norre Katts park i mitten av maj då magnoliaträden blommar.
Foto: Christel Ek

1843 köpte gästgivaren A J Sjögren ”Norre Katt i Halmstads västra gärde mellan stora landsvägen och Nissaån” för 2 000 riksdaler.

Han anlade där ett attraktivt förlustelseställe för stadens invånare. Förutom gräsmatta, allé, fruktträd och lövsalar inrättades restaurang, lusthus, kägel- och dansbana och hela etablissemanget döptes till Tivoli.

1858 var området till salu. Konsul Göran Hammar och ett antal andra medborgare köpte det för att rädda det åt Halmstadborna. Efter några år fick staden äganderätten genom att Halmstads brännvinsutskänkningsbolag av sin vinst köpte Tivoli. De närmaste åren bekostades stora förändringar med inkomst av brännvinsförsäljning. 1865 utvidgades parken upp till Badhusgatan, en restaurang byggdes på den gamla bastionen och vid nedre Tivoli tillkom Rotundan.

Under åren utformades parken till en mönsteranläggning. Förutom trädplanteringar, rabatter och gräsmattor förskönades den med en fontän på övre Tivoli och springvatten nere i parken. Vid Halmstadutställningen 1912 fick Tivoli en ståtlig urna, numera placerad i Trefaldighetsallén, och 1920 skänktes en brunn i Söndrumsgranit - en kopia av den s k Nyrops brunn vid S:t Nikolai kyrka i Köpenhamn. Göran Hammar hedrades med en porträttbyst i parken. Tivoli, vars namn1918 ändrades till Norre Katts park, blev från början en stor tillgång för Halmstads invånare. Vid olika tillställningar illuminerades parken med bengaliska eldar, och ståtliga fyrverkerier skickades upp över Nissan. Musiken, ofta framförd av militärorkestrar, var från början ett stående inslag till folkets förnöjelse. De första ambulerande fotograferna ställde upp sin utrustning i parken och gjorde sensation med sin porträttkonst. Många människor har under decennier lustvandrat i Norre Katts park och underhållits av sång, musik och attraktioner av olika slag.

(Texten är en förkortad version av en artikel från 1989 av Sven Aremar)

Vi hälsar nya medlemmar hjärtligt välkomna!

Ahlm, Ulla-Britt, Halmstad
Almryd, Mats, Harplinge
Anderberg, Michael, Halmstad
Andersson, Eva, Halmstad
Andersson, Jörgen, Halmstad
Andersson, Nils-Eric, Halmstad
Bengtsson, Lena, Halmstad
Benjaminsson, Jan, Halmstad
Bergström, Maria, Halmstad
Bjärudd, Sonja, Halmstad
Björk, Britt-Marie, Halmstad
Boode, Anders, Halmstad
Carlsson, Sven-Åke, Halmstad
Claesson, Cinna, Halmstad
Claesson, Claes, Haverdal
Espe, Ingvar, Halmstad
Glyssbo, Gunnar, Halmstad
Gunnarsson, Tommy, Hägersten
Helgesson, Thomas, Halmstad
Henriksson, Bo, Halmstad
Hoffert-Pålsson, Eivor, Laholm
Holmqvist, Elsa, Halmstad
Johansen, Jan-Inge, Haverdal
Johansson , Lars-Åke, Halmstad
Johansson, Kenny, Halmstad
Johansson, Leif, Halmstad
Johnsson , Erik, Halmstad
Johnsson, Lisbeth, Ängelholm
Jonsson, Bibban, Gustavsberg
Jorpes, Lena, Halmstad
Järklid, Sture, Halmstad
Jönsson, Cecilia, Halmstad
Jönsson, Runo, Halmstad
Karlsson, Anders, Halmstad
Karlsson, Björn, Halmstad
Karlsson, Karl-Åke, Åled
Karlsson, Lena, Halmstad
Kinnunen, Jari, Halmstad
Klang, Lennart, Uppsala
Korneliusson, Lars-Inge, Halmstad
Larsson, Marie, Halmstad
Levander, Mait, Haverdal
Liljencrantz, Carl, Göteborg
Linderoth, Lasse, Halmstad
Lindgren, Jan, Halmstad
Lindgren, Marie, Halmstad
Lindmark, Gun Britt, Eldsberga
Madsen, Kim, Holm
Magnusson, Majstina, Halmstad
Malmberg, Elisabeth, Halmstad
Mjellby Konstmuseum, Halmstad
Norén, Dan, Halmstad
Palm, Linnéa, Halmstad
Parkell, Sanna, Halmstad
Persson, Magnus, Harplinge
Persson, Margareta, Halmstad
Petersson, Roland, Halmstad
Pålsson, Britta, Halmstad
Pålsson, Britta, Halmstad
Robertsson, Ragnar, Halmstad
Rydehed, Stefan, Halmstad
Strokirk, Elisabeth, Halmstad
Svensson, Ewy, Halmstad
Tegefeldt, Anders, Höganäs
Tornberg, Ann-Kristin, Halmstad
Tryggvesson , Ulf, Steninge
Törhagen, Ulf, Halmstad
Wagner, Marianne, Halmstad
Viberg, Pelle, Halmstad
Wiktorén, Erik, Halmstad
Winberg, Björn, Halmstad
Wulff, Karin, Halmstad
Åberg, Viviann, Halmstad

Norre Port 1920. Hantverkets dag i Norre Katts park.

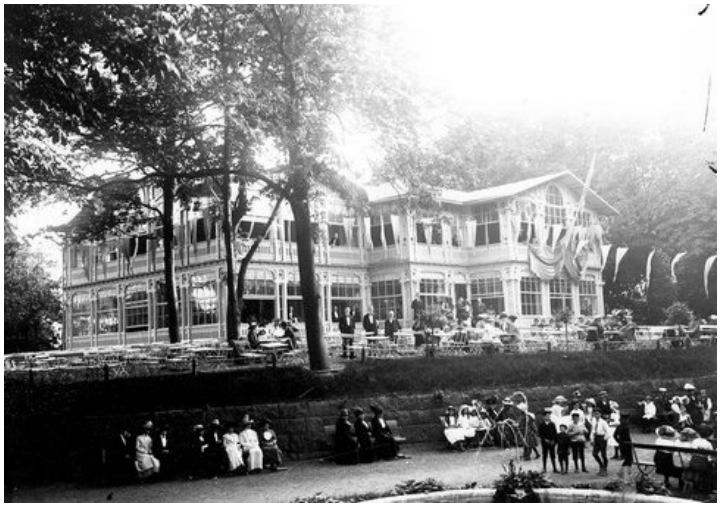

Tivoliparken. Norre Katts restaurang. Troligen 1910-talet.

Hemsidan

Titta gärna in på Gamla Halmstads hemsida. www.gamlahalmstad.se Vår ambition är att ständigt uppdatera den så att innehållet fortlöpande förnyas.

Stödjande medlemskap

Anhörig till medlem kan bli stödmedlem. Sätt in 50 kr på bg: 308-5081. Årsbok och HalmstadBudet erhålles genom den anhörige.

HalmstadBudet är ett informationsblad för Föreningen Gamla Halmstads medlemmar.
© Föreningen Gamla Halmstad och respektive författare.
Med stöd av Kulturnämnden i Halmstad.
Layout: Christel Ek.

Tryck: Fototryck, Halmstad 2015.
FGH, Fredsgatan 5, 302 46 Hstd.Tel: 035-21 40 40.
Hemsida: www.gamlahalmstad.se
E-post: info@gamlahalmstad.se
Kansliet är öppet månd–fredag 9–14.